

Hatvan év szolgálat

Sok és többféle ünnepünk van.

Ez természetes is. Az ünnep és az ünneplés hozzátartozik az életünkhöz, mi több, a hétköznapijainkhoz is. Az élet ritmikuságát éppen a munkanapok és ünnepek váltakozása biztosítja. A dologidő és az ünnepi alkalom, a szürke napok és fennkölt alkalmak nem lehetnek meg egymás nélkül; nem jelentenek hát két végetlet, hanem egy sokrétű szerkezet egymásba fonódó elemeit, időbeli folyamatosságot és tartalmas megújíthatóságot. Ünnep és ünnep közt azonban különbség van. Az ünnep akkor igazi és felemelő, tanulságos és előremutató, ha van mit ünnepelni, ha visszatekintőben vívmányokra, értékeremtésre, gyarapodásra hivatkozhatunk, előrenézve pedig bizakodással telünk el megalapozott munkaterv, józan okulások, önkritikus felismerések birtokában.

Nemrég ünnepeltük pártunk megalakulásának 60. évfordulóját.

Az egész országot átfogó ünnepsorozatot minden tekintetben az előbb sorolt ismérvek jellemezték, a betetőzést pedig a fővárosban tartott ünnepi ülésen elhangzott főtitkári beszéd képezte. Tanulásaival, jövőt nyitó útmutatásaival a jövőben is foglalkozunk majd; ezúttal legfőbb elemeire térünk ki.

„Elmondhatjuk — hangoztatta Nicolae Ceaușescu elvtárs —, hogy a Román Kommunista Párt mindenben azonosította magát a munkásosztály, az egész nép léteérdekeivel, hogy a román nép viszontagságos történetében nem volt még olyan politikai párt, amely oly önfeláldozóan szolgálta volna az egész nemzet érdekeit, a nemzet jólétének és boldogságának, Románia függetlensége és szuverenitása érdekeit. A Román Kommunista Párt éppen ezért vívta ki az egész nép bizalmát és tiszteletét.”

Bizalom és tisztelet. Kiérdemlés... Mi mindent lehetne sorolni e megállapítások alátámasztására! Idézni lehetne vértanúk nevét, sok-sok ismert hőst és az 1918-as bukaresti vagy a későbbi zsilvölgyi, Prahova menti, griviciai osztálycsaták s csendőrsortúzek kommunista áldozatainak hősiességét, a Doftana romjai alatt odapusztult elvtársak nevét, Brăila és Galac dokkmunkásainak háborúellenes kiállítását vagy a gimesi parasztok pártvezette zendülését, sok-sok antifasiszta akciót, népfronti nagy tömegmegmozdulásokat, Hitler-ellenes tüntetéseket, a horthysta hatóságokkal szemben való ellenállást, az ország területi sérthetlenségéért vívott küzdelmeket. S a múltbeli harcok csúcsteljesítményét, az augusztus 23-i fegyvertényt, a társadalmi és nemzeti, antiimperialista és antifasiszta forradalmat.

Emlékeztetnénk azonban a bizalomnyerés és a nemzeti érdekvédelem vonalán tovább haladva elvi jellegű, de a gyakorlatot, a pártpolitikát meghatározó tisztázásokra, amelyek már a megalakulás időszakában jelentős kérdésként szerepeltek. Ebben a vonatkozásban hangoztatta pártunk főtitkára:

„Hangsúlyoznunk kell, hogy ennek az eseménynek [a pártalakulásnak] az előkészítése során számos találkozási és tárgyalásra került sor a Kominternnel, Leninnel, hogy leszögezzék a hazai munkásosztály forradalmi pártja elveit, a közötté és a Kommunista Internacionálé között leendő kapcsolatokat. A román forradalmárok küldöttsége más problémák között szorgalmazta a párt önállóságával és függetlenségével, ama jogaival kapcsolatosakat is, hogy önállóan, Románia történelmi feltételeinek megfelelően dolgozza ki politikai irányvonalát, a Kommunista Internacionáléban való részvételt a nemzetközi szolidaritás megnyilatkozásának tekintve, s nem úgy fogva fel, hogy a Kominternnek joga lenne beavatkozni pártunk életébe.”

Az önálló gondolkodásmód, a történelmi materializmus alkotó jellegű alkalmazása hazánk sajátos viszonyaira mindvégig jellemzője maradt pártunk egész tevékenységének, ennek köszönhetette kimagasló sikereit, mindenekfölött pedig azt, hogy a betiltás, a megtizedeltetés, a legkegyetlenebb üldöztetés idején is széles tömegeket tudott megnyerni politikájának, jelentős megmozdulásokra tudta szólítani a népet, s ennek alapján mindvégig olyan politikai tényező maradt, amelylyel valamennyi pártnak, kormánynak, uralkodónak, ideértve a hitlerista megszállókat is, számolniuk kellett.

A múlt, a világtörténelem súlyos tanulságokkal, elrettentő példákkal szolgál arra vonatkozóan, hogy pártok és kormányok, uralkodók és hadseregek mit váltottak be ígéréteikből, hogyan ültették a gyakorlatba elgondolásaikat, tetteiket; hogy ha valamely filozófia, világnézet vallói a hatalom birtokosaivá lettek, s a

világ megmagyarázásáról áttérhettek a megváltoztatásra, mit, mennyit és hogyan tudtak egész eszmerendszerűből megvalósítani.

Az emberiség, kezdve az antik világ királyaitól és császáraitól, köztársasági elnökeiktől és diktátoraitól, prófétáitól és megváltóitól Cromwell vagy Napóleon időszakán át egészen a mai időkig, reménykedéstől a csalódásig, bizakodástól a meghasonlóságig bukdácsol, s nagyon kevés esetben váltak valóra az ígéretek, bizonyultak megalapozottnak a várakozások. Történelmi tapasztalat az is, hogy az „igérd meg — ne add meg“ elve sok esetben éppen úgy érvényes a polgári demokrácia játékszabályai szerint törvényes úton megválasztott köztársasági elnökök, kormányfők országlására, mint a véres katonai államcsínnel vagy más erőszakos módon hatalomra jutott ducék, főhrerek, caudillók, poglavnikok, nemzetvezetők, junta-vezérek basáskodására.

Korunk a nemzeti és társadalmi forradalmak időszaka; soha ennyi elnyomott nép, osztály, nemzetiség, ország nem vívta még ki szabadságát, mint napjainkban. De épp e győzelmek nyomán vonható le a következtetés: a forradalmak igazi próbatétele a harc után, a béke, az építés során következik be. Akkor mutatkozik meg, hogy a szabadság és egyenlőség, az emberi jogok és a kultúra, a humanizmus és a testvériség dolgában mit nyújtanak népüknek, országuknak, nemzetiségeiknek.

A fenti gondolatok jegyében állítjuk, hogy a mi pártunk elégtétellel és méltósággal, emelt fővel tekinthet vissza a felszabadulás után megtett útra. Nicolae Ceaușescu elvtárs erről a kérdéstről többek között ezt mondta:

„Hosszú utat tettünk meg addig, míg megvalósítottuk a szocialista viszonyokat a nemzetgazdaság döntő fontosságú szektoraiban, intenzív tevékenységet fejtettünk ki a termelőerők és az új viszonyok fejlesztéséért. Sikerral fejeztük be az egységes szocialista viszonyok megvalósításának szakaszát, amely úgy értékelhető, hogy nagy vonalakban egészen az 1963—1965-ös évekig tartott.

Aztán új szakaszra tértünk át, a vívmányok megszilárdításának szakaszára és azoknak a feltételeknek a megteremtésére, melyek lehetővé tették a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megvalósítására való rátérést Romániában. Nem volt könnyű út ez! Sok nehézséget kellett leküzdenünk, le kellett gyűrnünk azt az elmaradottságot, ahonnan elindultunk. A munkásosztálynak és pártjának ki kellett járnia a társadalomvezetés magasiskoláját. Jogos büszkeséggel jelenthetjük ki, hogy pártunk, a munkásosztály, a parasztság és a párt politikáját követő többi társadalmi kategória egészében becsülettel teljesítette magára vállalt kötelességét.

Természetesen számos hibát is elkövettek. Ennél súlyosabb azonban az a tény, hogy a szocialista törvényesség egész sor megszegésére is sor került, beleértve az egyes régi pártaktivisták elleni repressziókat, amely cselekedeteket idegenek forradalmi felfogásunktól, a szocialista etikától és méltányosságától. Mindezeket a törvénytelenégeket és repressziókat elemezte a Központi Bizottság, a párt, intézkedtünk az igazság és törvényesség helyreállításáról, s e negatív állapotok következményeinek felszámolásáról. Egyszermind olyan intézkedéseket állapítottunk meg a szocialista törvényesség erősítésére, amelyek szavatolják, hogy hasonló törvénszegések többé ne ismétlődhessenek meg Romániában.“

Az eredmények mindenképp — és természetesen — gazdasági tekintetben, a népjólét feltételeinek megteremtésében kell hogy megmutatkozzanak. Pártunk ilyen megfontolások alapján politikájának homlokterébe a gazdasági fejlesztést állította. Az e téren elért sikereink vezettek a történelmi jelentőségű átalakuláshoz, melynek során Románia elmaradott paraszti országból ipari túlsúlyú, gyorsan fejlődő állammá vált. Az összehasonlító adatok mindennél többet mondanak: „1950-hez — az első ötéves terv kezdetéhez — képest 1965-ben, az egységes szocialista viszonyok megteremtési szakaszának befejezésekor az ipar 6,5-szeresen növekedett, míg 1980-ban 33-szorosan... 1950-hez viszonyítva a mezőgazdasági termelés 1965-ben 1,9-szer volt nagyobb, míg 1980-ban 3,5-szer.“

Érdemes ezeket az adatokat alaposabban elemezni. Az ipar felütésén belül a kulcságatok az átlagosnál gyorsabban fejlődtek: az elmúlt harminc év alatt például a gépgyártás 111-szeres fejlődést, a vegyipar pedig 178-szorosat ért el, holott vegyészet dolgában nem a nullaponttól indultunk el, hiszen hazánk egyike a legrégebbi kőolajtermelő államoknak, s jó néhány finomítónk vagy szódagyárunk, festéküzemünk emberöltők óta termel.

Emlékeztetnénk arra is, hogy hazánk lakossága három évtizeddel ezelőtt alig haladta meg a tizenöt milliót, ma viszont a 22 millió fölött van. A tervidőszak kezdete óta tehát hétmillió fővel, majdnem egyharmadával gyarapodott, s — noha ismeretek bizonyos ellátási nehézségek — a nép élelmiszere biztosítva van. A kalóriaforgasztás terén magasra küzdöttük föl magunkat, tetemes mennyiségű élelmiszert és más mezőgazdasági terméket tudunk exportálni. Ugyanakkor meg-

jegyzendő, hogy míg a tervidőszak elején a lakosság hetven százaléka a mezőgazdaságban dolgozott, ma ez az arány egyharmadára esett vissza, továbbá a városok kiterjedése, az ipartelepítés, utak, csatornák, tározók építése nyomán a termőföld területe jelentős mértékben csökkent. Tehát a jóval több élelmet sokkal kevesebb munkaerővel, kisebb területen állítjuk elő, ami a mezőgazdaság szocialista átalakításának, nagyüzemi gépesítésének, termelékenységének fokozásának köszönhető. Egy emberöltővel ezelőtt hazánk még a vályogviskók, fakunyhók országa volt, sőt — a fővárosi falumúzeumban őrzött hajlékok tanúsítják — némely szegényebb tájainkon, például Dél-Olténia futóhomokos pusztáin a felszabadulást félig földbe-vájt vityillókban érték meg a szegényparasztok tizezrei. Az építőipar felütésének köszönhetően azonban az 1950—1965-ös időszakban 350 000 lakás épült állami alapokból (és több mint félmillió magánérből), az 1966—1980-as években viszont 1,6 millió otthon létesült.

„Elmondhatjuk — mutatott rá a főtökári beszéd —, hogy hazánk városai és falvai gyökeres megújuláson mentek át, egyre jobb életkörülményeket biztosítanak a szocialista társadalom építőinek.”

Valaha közhely volt, miszerint egy új körzet, lakótelep kialakulását nyomban követte „a templom és a kocsmá” fölépülte is. Nem mondható még, hogy minden új negyedünkben valamennyi járulékos építmény létrejött, de tény, hogy mind a régi belvárosokban, falvakon, mind az új bányatelepeken, kisvárosokban és hatalmas új körzetekben temérdek szociális építményt emeltek az iskolától a bölcsődéig, az üzletházaktól a művelődési otthonokig.

De mit hoz a jövő?

Az esztendő eleje óta több országos tanácskozás, központi bizottsági ülés változta az új ötéves tervben, s távlatosan az új évtizedben, még továbbmenően pedig az ezredév végéig terjedő húszéves időszakban előttünk álló feladatokat. Lapunk bőven foglalkozott az újabb tennivalókkal, e helyütt csupán azokra a kérdésekre térnénk ki, amelyek az eddigiektől eltérő hangsúlyt nyernek itthoni és külföldi körülmények változása folytán.

Mindenekelőtt az energiagondokra utalunk. A fűtőanyagok kérdése ma világszerte túlnő mindenben, így természetesen nálunk is — legyen szó akár a szén „hegemóniájának visszaállításáról”, akár a biogáznak, napenergiának s más újszerű erőforrásoknak a hasznosításáról. Ezen a téren világviszonylatban is ritka célt tűztünk magunk elé: belátható időn belül önellátóvá válni az energiatermelés terén, függetleníteni magunkat a nemzetközi monopóliumok, hatalmi csoportosulások, kartellek spekulációitól, árdrágító manipulációitól. Nem lesz könnyű feladat, de mind a geológiai kutatások, mind az erőműépítések üteme bizakodásra jogosít fel. Tekintettel a nyersanyagárak soha nem tapasztalt emelkedésére, ugyancsak kiemelkedő szerepet kap a fémbányászat vagy a különféle anyagok ésszerű felhasználása, kezdve a „zöld aranytól” a szalmáig és a nádig.

Mint hogy a jólét növelésének egyik alapeleme az igényeknek megfelelő élelmiszertermelés, a mezőgazdaság a jövőben megkülönböztető figyelemben részesül. Erre annál inkább szükség van, mivel a földművelés és állattenyésztés elsődleges fontosságú nyersanyagokat is előállít. Új agrárforradalomról beszélünk, s ez a szóhasználat nem formális, hanem arra utal, hogy lehetőségeinkhez mérten viszonylag alacsonyak mind a hektárátlagok, mind az állatok hozamai. Valóban forradalmi intézkedésekre van szükség, hogy ezen a téren a szocialista termelési viszonyok, a gépesítés és a kemizálás előnyeit jobban kiaknázzuk:

„Az új fejlődési szakasz célkitűzéseinek megvalósítása során biztosítanunk kell a társadalmi termék, a nemzeti jövedelem egyre erőteljesebb növekedését, következetesen alkalmazni kell az új gazdasági mechanizmus, a munkásönigazgatás és az önálló gazdálkodás elveit — s ezen az alapon továbbra is biztosítanunk kell a termelőerők fejlődését, a nemzeti vagyoni erőteljesebb gyarapodását.”

Arról van szó, hogy a következő években eljussunk a fejlődő állam szintjéről a közepesen fejlett ország színvonalára. Ennek azonban — miként az előző idézetből kitétnék — a gazdaságiak mellett megvannak a politikai feltételei is, így például a munkásönigazgatás kifejlesztése. Ebben a vonatkozásban pedig a pártra, hazánk vezető erejére kimagasló szerep hárul. De ugyanez mondható más vonatkozásban is. Demokrácia és gazdasági továbblépés — a kettő ma szorosan összefügg, s kiegészíti egymást. Épp ez a lényege a szocialista fejlődésnek, a gyakran hangoztatott „sokoldalúan fejlett szocialista társadalomnak”, mai országépítési szakaszunknak.

„Teljes mértékben tudatában kell lennünk annak, hogy az új fejlődési szakasz megköveteli szocialista államunk szervezésének és tevékenységének megjavítását, a szervezési formák demokratizálását, hogy lehetővé tegyük nemzetiségi

különbség nélkül valamennyi dolgozónak, az egész népnek a közvetlen részvételét az állam egész bel- és külpolitikájának kidolgozásában, megvalósításában. Az összes gazdasági-társadalmi egységek dolgozó tanácsai, a minisztériumok és más központi szervek vezető tanácsai, a kongresszusok és országos tanácsok ragyogóan egészítik ki az állami szervek tevékenységét, a maga nemében egyedülálló demokratikus vezetési rendszert alkotnak.“

Tegyük mindehhez hozzá, hogy a párt vezető szerepe — s ez hovatovább jellemző mai fejlődési szakaszunkra — főleg e demokratikus fórumok keretében jut kifejezésre, a párt nem „kivülről“ irányítja a munkát vagy az oktatást, hanem minden egyes gazdasági vagy művelődési, közigazgatási egység egész tevékenységében aktívan részt vesz; a kommunisták tagjai mind a vezető szervezeteknek, mind a munkacsoportoknak, brigádoknak „belülről“ látják a kérdéseit, s helyben, önállóan igyekeznek megoldást találni, az objektív törvényszerűségek, az egyéni és állami érdekek összhangja alapján, a kollektív vezetés szellemében.

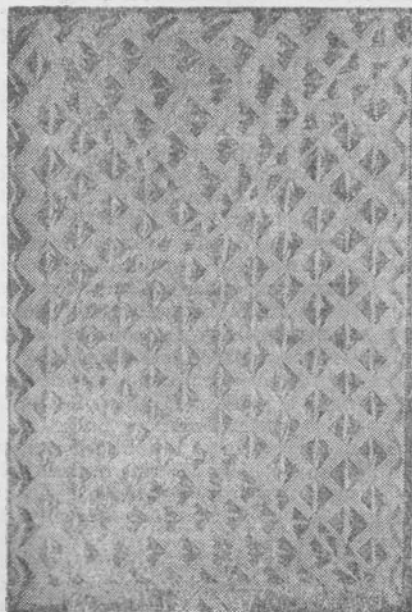
A párt vezető szerepét illetően a főtítkár nyomatékosan hangoztatta a mai fejlődési szakasznak megfelelő munkastilus szükségességét és az ez irányú alkotó szellemű, a további tökéletesítést célzó kutatás fontosságát.

Mindannyiunk számára jövőépítő ösztönzést nyújtanak az előadói beszéd alábbi részei:

„Nagyon komolyan gondolkodunk az új, demokratikus keretnek, az új organizmusoknak az államunkban betöltendő viszonyairól és helyéről; ezeknek kétségkívül államunk szerves részeivé kell válniuk, elő kell mozdítaniuk államunk szüntelen átalakulását, a munkásosztály, az egész nép társadalomvezetői szerepének állandó növekedését. Gondolnunk kell a párt és a társadalomvezetés új, demokratikus szerveinek kapcsolatára is; arra, hogy ezek az új, demokratikus formák méginkább fokozzák a kommunisták felelősségét, akiknek e szervek keretén belül elő kell mozdítaniuk az egész nép erőfeszítéseinek egyesítését bel- és külpolitikánk valóra váltásában. A párt politikai vezető szerepe nem a parancsolást feltételezi, hanem a meggyőzést, a demokratikus szervek jó működésének biztosítását!

A 60. évforduló ünnepén meg kell fogadnunk: azon leszünk, hogy pártunk a jövőben is a legjobb körülmények között teljesítse küldetését, és megfelelő keretet teremtsen ahhoz, hogy a munkásosztály, az összes dolgozók, az egész nép tudatos alkotója legyen sorsának, jólétének és boldogságának, a kommunizmusnak.“

KORUNK

Haszmann József fafaragása